

Koruyucu Aile Olmanın Hükmü Nedir?

22 Nisan 2025

İslam'ın ilk yıllarında eski geleneğin devamı olarak bir süre muhafaza edilen evlatlık kurumu, Medine döneminde nâzil olan "Allah, evlatlıklarınızı öz çocuklarınız (gibi) kılmamıştır." (el-Ahzâb, 33/4) mealindeki âyetle kaldırılmış, ardından gelen âyette de evlatlıkların evlat edinenlere değil asıl babalarına nispet edilmesi emredilmiştir. Buna göre dinimizde kimsesiz çocukların bakım ve gözetilmesi tavsiye edilmiş olmakla birlikte 'hukukî sonuçlar doğuran bir evlatlık müessesesi' kabul edilmiş değildir. Bunun tabîi bir sonucu olarak evlatlığın nesebi, evlat edinene bağlanmaz, aralarında mahremiyet meydana gelmez ve mirasçılık ilişkisi doğmaz. Bununla birlikte evlatlık kurumu zaman zaman 'koruyucu aile' tarzında varlığını sürdürmüştür.

İslam'ın evlatlık müessesesini kaldırması, yetim, öksüz ve kimsesiz çocuklarla ilgilenilmeyeceği anlamına gelmez. Çünkü İslam'a göre himayeye muhtaç çocuklara bakmak, onları beslemek, büyütmek büyük sevaptır ve bir insanlık ödevidir. Hz. Peygamber (s.a.s.), işaret ve orta parmağını göstererek "Ben ve yetimi himaye eden kimse cennette şöylece beraber bulunacağız." (Buhârî, Edeb, 24 [6005]; Müslim, Zühd, 42 [2983]) buyurmuştur. Bu itibarla sevgiye, şefkate ve korumaya muhtaç kimsesiz çocuklar, kendilerine yardım eli uzatılarak, ailelerin yanında veya çocuk yuvalarında himaye edilmeli; eğitilip, sanat ve meslek sahibi yapılarak topluma kazandırılmalıdır.

Fakat bunu yapmak için hiçbir kimsenin, çocuğun kendi soy kütüğü ile ilişkisini kesmeye, ona öz ana babasını unutturmaya hakkı olmadığı gibi onu kanuni mirasçıları arasına katması ve aile içi tesettür ve mahremiyet bakımından kendisine öz evlat gibi davranması da doğru değildir. Bunun yerine İslam'ın tavsiyesi; onu koruma altına almak, bakmak, büyütmek, maddî ve manevî ihtiyaçlarını karşılamak, hukuk ve helal-haram kuralları bakımından ona öz çocuk gibi değil, bir din kardeşi gibi muamele etmektir.

Kaynak: Diyanet İşleri Başkanlığı, Din İşleri Yüksek Kurulu Fetvaları (12. Baskı, 2025), s. 603